

Het Literatuurhuis bestuursverslag 2019

Het jaar 2019 zal de boeken in gaan als het laatste jaar van Het Literatuurhuis. Van een literaire organisatie met een kleine honderd activiteiten per jaar wordt onze stichting de festivalorganisatie van het grootste festival voor de literaire cultuur van Nederland: het ILFU International Literature Festival Utrecht. Na de succesvolle eerste editie van ILFU in 2018 was 2019 het jaar waarin we de koers definitief verlegd hebben.

Het was ook het jaar waarin we de benoeming van Utrecht tot Unesco City of Literature hebben aangegrepen voor de ontwikkeling van een visie op leesbevordering op stedelijk/regionaal niveau, en belangrijke stappen hebben gezet voor de uitwerking en implementatie van deze visie in samenwerking met alle letterenpartners in de stad.

Van Literatuurhuis naar ILFU

De eerste editie in 2018 maakte van ILFU in één klap het grootste literaire festival van Nederland. Een twee weken durend evenement dat alle literaire genres omvat en in 2018 meer dan 25.000 bezoekers trok, is van een omvang en opzet die ons land nog niet kende. Met het grote succes van de eerste editie was het ons duidelijk dat we met het ILFU de juiste weg zijn ingeslagen. De tweede editie van het festival wordt vanzelfsprekend een zeer belangrijke: we willen het succes evenaren en er zelfs nog een schepje bovenop doen. Met de beschikbare structurele subsidie in de lopende beleidsperiode lukt dat niet. Daarom hebben we er vooralsnog voor gekozen om van ILFU een biënnale te maken: de eerstvolgende editie zal in 2020 plaatsvinden. Dit geeft ons de nodige voorbereidingstijd -inhoudelijk, organisatorisch en financieel- om een solide basis te leggen voor de tweede editie en ook enkele ambities te verwezenlijken die we bij de eerste editie nog niet konden realiseren.

In 2019 hebben we wel een aantal onderdelen van ILFU georganiseerd. Allereerst natuurlijk de evenementen die al jarenlang niet weg te denken zijn uit ons jaarprogramma, zoals de Nacht van de Poëzie en het NK Poetry Slam. Daarnaast waren dat tijdens ILFU 2018 geïntroduceerde nieuwe concepten, zoals ILFU Book Talks, De Utrechtse Boekenmarkt en YALFU (young adult literature festival utrecht). Door deze evenementen ook in 2019 te organiseren konden we de (nieuwe) publieksgroepen vasthouden en uitbouwen en onze expertise verder ontwikkelen.

De transitie van Het Literatuurhuis naar ILFU is in 2019 ook op andere terreinen uitgewerkt. Vanaf 2020 zullen we uitsluitend onder de merknaam ILFU naar buiten treden, hetgeen op het gebied van marketingstrategie en communicatie zorgvuldig is voorbereid. De naam 'Literatuurhuis' blijft (voorlopig) slechts de naam van onze activiteiten- en kantoorruimte aan de Oudegracht en de juridische naam van de stichting. Alle evenementen die we organiseren worden gecommuniceerd onder de vlag van het ILFU. De overgang vergt ook een verandering in organisatie en werkwijze die in 2019 is ingezet.

De verandering betekent ook dat we van een aantal activiteiten afscheid nemen. Zo zijn we al in 2019 gestopt met de organisatie van de maandelijkse filmavonden en andere kleinere activiteiten op onze eigen locatie aan de Oudegracht. Deze activiteiten passen niet bij de nieuwe koers en inmiddels zijn er andere partijen in de stad die soortgelijke activiteiten organiseren. Ook zijn we nog selectiever in het aangaan van samenwerkingen waarvoor we vrijwel wekelijks gevraagd worden.

Wij kijken terug op 2019 als een belangrijk jaar in de ontwikkeling van onze organisatie en van het ILFU International Literature Festival Utrecht. Vanwege het feit dat het twee weekend durende ILFU festival niet plaatsvond zijn de bezoekersaantallen en omzet uiteraard lager dan in 2018. Maar het aantal van **19.464 bezoekers** dat in 2019 behaald is en het bedrag van **122.951,- aan recettes** is wel aanzienlijk hoger dan de behaalde resultaten in 2017, het jaar voorafgaand aan de eerste editie van ILFU. Toen werden 14.754 bezoekers bereikt en bedroeg de recette 78.353,-.

Utrecht Unesco City of Literature (UUCoL)

In 2017 werd de stad Utrecht als eerste Nederlandse stad uitgeroepen tot 'UNESCO City of Literature', een eretitel voor steden met een innovatieve literaire sector. De kandidaatstelling voor die titel was destijds een initiatief van Het Literatuurhuis. Nadat in 2018 het nieuwe ILFU werd geïntroduceerd als dé publieksmanifestatie van Utrecht Unesco City of Literature en deelgenomen werd aan diverse internationale projecten heeft Het Literatuurhuis in 2019 de toekenning aangegrepen om een stevige visie op een 'stedelijke agenda leesbevordering' te ontwikkelen. Met deze agenda van de stedelijke regio beogen we een relevante en effectieve toevoeging te vormen op het bestaande -nationale- leesbevorderingsbeleid. De Gemeente Utrecht is hierin de belangrijkste stakeholder, naast tal van andere partners in de regio Utrecht. Het Literatuurhuis en de gemeente

Utrecht ontwikkelen de stedelijke leesbevorderingsagenda momenteel i.s.m. de bibliotheek, het onderwijs, de boekhandels en uitgeverijen. Het is een uniek collectief van gesubsidieerde en private partijen en instellingen uit zowel het onderwijs als de vrijetijdssector. Om dit mogelijk te maken heeft de gemeente Utrecht in september 2019 een bijdrage van 48.000,- per jaar, gedurende twee jaar, ter beschikking gesteld voor uitwerking van de visie tot een plan van aanpak en voor voortzetting van de huidige/reguliere activiteiten van Unesco City of Literature. Daarnaast is Erlijn Mulder, senior adviseur internationale zaken van de Gemeente Utrecht, vanaf november 2019 op detacheringbasis bij het Literatuurhuis aangesteld als coördinator van UUCoL.

Het Literatuurhuis heeft in 2019 nog de 'reguliere' werkzaamheden van Unesco City of Literature voortgezet: de uitgave van de maandelijkse 'literaire ladder' (digitaal en op papier) met een overzicht van alles wat Utrecht op letterengebied te bieden heeft, het bijwonen van Unescocongressen in Nottingham/Norwich en Fabriano en de deelname aan een aantal internationale projecten, waarvan met name de 'slam-o-vision' genoemd moet worden. Deze door Melbourne City of Literature geïnitieerde poetry slam-versie van het Eurovisie Songfestival werd gewonnen door de Utrechtse inzending Babs Gons.

Aan de ontwikkeling van de meerjarenvisie, de organisatie van UUCoL activiteiten en de begeleiding van de communicatie heeft Het Literatuurhuis in 2019 in totaal 940 uren besteed. Uren die net als voorgaande jaren in feite niet begroot waren. Het bestuur is daarom ook verheugd dat er met de bijdrage van de gemeente Utrecht en de aanstelling van een coördinator een oplossing voor deze situatie is gekomen en de inzet van de Unesco-titel voor een regionale aanpak van leesbevordering zich separaat van ILFU en met alle belangrijke stakeholders in de regio verder kan ontwikkelen.

Programma

NK Poetry Slam

Op zaterdag 2 februari was de 17de editie van het NK Poetry Slam. De beste acht slamdichters van Nederland streden om de titel 'slampion' 2019, duizend euro prijzengeld en de Gouden Vink-wisseltrofee. De jury bestond dit jaar uit schrijvers/dichters Tom Lanoye en Maud Vanhauwaert en rapper, dj en acteur Willie Wartaal. Presentatoren Babs Gons en Daan

Doesborgh leidden de avond in goede banen. Tijdens de halve finales in Theatercafé De Bastaard en Hofman Café plaatsten acht van de zestien winnaars van regionale poetry slams zich voor de finale: **Richard Nobbe, Bowie Redman Barbiers, Martje Wijers, Glenn Markesteijn, Abdul Broekema, Maxime Garcia Diaz, Anne van Winkelhof** en de 11-jarige **Dagmer Dimer Koolwijk**. Na ieder optreden gaven de juryleden hun deskundig commentaar, maar het publiek bepaalde uiteindelijk met behulp van de applausmeter de winnaar. Na twee spannende rondes met als entr'acte een optreden van de Utrechtse band Car Pets waren Martje Wijers en Maxime Garcia Diaz de twee overgebleven finalisten. Een zinderende finalebattle maakte de keuze voor de winnaar moeilijk, maar uiteindelijk koos het publiek overtuigend voor Maxime Garcia Diaz.

Als een van de hoogtepunten van de poëzieweek kreeg het NK Poetry Slam veel media-aandacht, met onder andere optredens op NPO Radio 1 van alle finalisten en een item op het Jeugdjournaal rond Dagmer Dimer Koolwijk. Het Literatuurhuis organiseerde in 2019 ook de maandelijkse U-slam in Theatercafé De Bastaard.

ILFU Academy

Het cursusprogramma van Het Literatuurhuis, dat vanaf dit jaar verder is gegaan onder de naam ILFU Academy, heeft de laatste jaren een grote vlucht genomen en is in 2019 weer stevig gegroeid. Er waren in totaal 169 deelnemers aan de cursussen, workshops en masterclasses. Dieuwertje Mertens besprak met haar cursisten het feminisme in de hedendaagse literatuur aan de hand van vier boeken in de cursus *Feminism Now*, Maarten van Buuren gaf de Proust-cursussen drie en vier met als titels *De Kant van Guermantes* en *Sodom en Gomorra*, Hans Achterhuis wijdde een cursus aan Camus & het Existentialisme en Peter de Voogd zette de Amerikaanse poëzie in de tweede helft van de 19de eeuw centraal. Er waren uiteraard ook weer verschillende cursussen op het gebied van creatief schrijven. Manon Uphoff gaf twee uitverkochte cursussen prozaschrijven. Ook de cursus poëzie schrijven van Ingmar Heytze was weer gewild en op verzoek van velen gaf hij tevens een tweedaagse masterclass voor gevorderden. Een masterclass prozaschrijven was er onder leiding van Thomas Verbogt. Na het NK Poetry Slam gaf Babs Gons een workshop poetry performance.

ILFU Book Talks

In 2019 zijn de ILFU Book Talks geïntroduceerd, als voortzetting van de succesvolle soloprogramma's tijdens het ILFU 2018 rond grote

internationale schrijvers als John Irving, Julian Barnes en Salman Rushdie. De ILFU Book Talks bieden ons een kans om geïnteresseerden ook buiten het festival te bedienen en de aandacht van publiek, pers en partners vast te houden. In 2019 hebben zes Book Talks plaatsgevonden.

Op zaterdagmiddag 20 april was de Canadese auteur **Michael Ondaatje** te gast, meest bekend van *The English Patient*. In zaal Hertz in TivoliVredenburg sprak hij met interviewer Jeroen Vullings over zijn nieuwe roman *Warlight* en over zijn schrijfproces, waarbij hij onder andere vertelde dat hij een roman voorafgaand aan het schrijven nooit helemaal uitdenkt. 'Knowing all is the end of writing'.

Op woensdag 19 juni volgde de BookTalk met de Mexicaanse schrijfster **Valeria Luiselli**. Wytske Versteeg sprak met haar over haar indrukwekkende 'road novel' *Archief van verloren kinderen* over de

vluchtelingenproblematiek in de Verenigde Staten. Journalist Rutger Lemm sprak voorafgaand aan het gesprek een mooie en persoonlijke laudatio uit.

De Amerikaanse schrijver **Colson Whitehead**, wiens vorige roman *De Ondergrondse Spoorweg* over het slavernijverleden een internationale bestseller was, sprak op 9 september met Volkskrant-journalist Hans Bouman. Zijn nieuwe roman *De jongens van Nickel* speelt zich af tijdens de beginjaren van de burgerrechtenbeweging in de VS en is gebaseerd op een waargebeurd verhaal over misstanden op een jongensschool in Florida.

Tijdens de vierde ILFU Book Talk was **Jeanette Winterson** te gast in een bomvolle zaal Pandora in TivoliVredenburg. Na een mooie laudatio van Manon Uphoff sprak Winterson met interviewer Theo Hakkert over haar nieuwe roman *Frankusstein*, en aan de hand daarvan over de rol van kunstmatige intelligentie en robots in ons leven.

De Amerikaanse auteur Siri Husvedt stond centraal in de vijfde ILFU Booktalk en werd na een laudatio van de Vlaamse auteur Christophe Vekeman geïnterviewd door Liddie Austin over haar nieuwe roman *Herinneringen aan de toekomst*. De reeks Book Talks werd afgesloten door documentairemaker **Louis Theroux**. In een tot de nok toe gevulde Janskerk sprak dichter en columnist Ester Naomi Perquin eerst een geestige en rake laudatio uit. Vervolgens interviewde journalist en presentator Janine Abbring Theroux naar aanleiding van zijn nieuwe boek *Geen taboe voor Theroux*. Aan de hand van korte fragmenten uit zijn documentaires sprak zij met hem over zijn inmiddels 25-jarige televisiecarrière.

ILFU Book Clubs

De ILFU Book Club werd geïntroduceerd tijdens het ILFU 2018, als een unieke kans om in een klein gezelschap een hedendaagse roman of

klassieker te bespreken in aanwezigheid van de schrijver of vertaler. Deze Book Clubs werden zowel door de auteurs als de deelnemers zeer positief beoordeeld en blijven daarom een vast onderdeel van onze programmering, zowel tijdens het festival als gedurende het jaar. Een Book Club duurt twee uur. Tijdens het eerste uur is er een gesprek van de bezoekers met een moderator, in het tweede uur gaan de deelnemers in gesprek met de auteur zelf. Ook in 2019 hebben we enkele van deze Book Clubs georganiseerd. Op dinsdag 7 mei was de Amerikaanse singer-songwriter en auteur **Willy Vlautin** te gast. Voorafgaand aan het optreden met zijn band The Delines sprak hij met Book Club leider Rob Gaumans en de deelnemers over zijn boek *Laat me niet vallen*. Op 9 september was er een Book Club rond *De Jongens van Nickel* van **Colson Whitehead**, onder leiding van schrijver en essayist Graa Boomsma. **Jeannette Winterson** kwam in de middag voorafgaand aan haar Book Talk naar Het Literatuurhuis voor een gesprek met een flinke club enthousiaste lezers onder leiding van Dieuwertje Mertens.

Awater vertaald en Filter Vertaalprijs

Op wereldboekendag 23 april reikten we in samenwerking met Tijdschrift Filter de Filter Vertaalprijs uit. Deze wordt jaarlijks toegekend aan een in het jaar daarvoor verschenen bijzondere vertaling. Het avondprogramma vond plaats in Houtzaagmolen De Ster en werd gepresenteerd door Ton Naaijken. De prijs van ruim 10.000 euro werd gewonnen door **Jos Vos** voor zijn bijzondere vertaling van het ruim 1000 jaar oude Japanse Hoofdkussenboek van Sei Shōnagou. In de middag van dezelfde dag organiseerden we op Het Literatuurhuis een middag rond twee nieuwe vertalingen (nr 16 en 17) van het gedicht *Awater* (1934) van Martinus Nijhoff. Dit jaar waren er vertalingen naar het Turks door **Mehmet Emin Yildirim** i.s.m. **Sytske Sötemann** en naar het Italiaans door **Monica Puleo** en **Herman van der Heide**. De middag werd gepresenteerd door Thomas Möhlmann.

De Utrechtse Boekenmarkt

Tijdens het ILFU 2018 vond de eerste editie van De Utrechtse Boekenmarkt plaats en vanwege het streven om van de Markt een jaarlijks terugkerende en groeiende traditie te maken keerde ook deze in 2019 al terug, wederom als onderdeel van het Utrecht Uitfeest. De markt trok meer boekhandelaren én meer publiek dan de ook al succesvolle eerste editie. Ruim 165 boekenkramen stonden op het Vredenburg en omgeving. Het aanbod was breed: van romans en poëzie tot bijzondere boeken over kunst,

geschiedenis of architectuur. Met zo'n 8.000 bezoekers was de markt zeer goed bezocht en de sfeer was uitstekend.

Nacht van de Poëzie

Op zaterdag 28 september vond de 37ste editie van de Nacht van de Poëzie plaats. In een afgeladen Grote Zaal van TivoliVredenburg waren alle generaties tussen 15 en 85 jaar vertegenwoordigd. Het publiek reageerde enthousiast op de 19 dichters, waaronder grootheden als **H.C. ten Berge** en **Tom Lanoye** en debutanten als **Asha Karami** en **Iduna Paalman**. Ook de entr'actes, waaronder **Yentl & De Boer**, **Gilbert O'Sullivan** en **Eefje de Visser**, werden warm ontvangen. De presentatie was wederom in de deskundige handen van Piet Piryns en Ester Naomi Perquin.

In de middag voorafgaand aan de Nacht luisterde een volle Pandorazaal al naar gedichten en optredens rond het thema van de kinderboekenweek 'reis mee'. Onder andere **Kees Spiering**, **Joke van Leeuwen** en **Pim Lammers** traden op tijdens deze KinderNacht van de Poëzie, waarvan de presentatie in handen was van Babs Gons.

YALFU – young adult literature festival utrecht

Tijdens het ILFU 2018 vond de eerste editie van het YALFU plaats. Het was een succes: 300 enthousiaste jongeren luisterde naar hun idool Becky Albertalli en de andere young adult-auteurs. Hoewel ILFU in 2019 niet plaatsvond hebben we ervoor gekozen om wel een YALFU te organiseren, om in contact blijven met deze enthousiaste jonge groep lezers en onze kennis van dit genre en deze doelgroep uit te breiden. YALFU 2019 vond plaats op 13 oktober in een uitverkochte zaal Pandora van TivoliVredenburg. Het zaalprogramma werd wederom deskundig geleid door presentator Edward van de Vendel. Hij interviewde allereerst de drie Nederlandse auteurs **Rima Orië**, **Astrid Boonstoppel** en **Daniëlle Bakhuis**. De gesprekken gingen over hun laatste romans, het schrijfproces en het belang van diversiteit in de literatuur. Daarna betrad de Italiaan **Enrico Galiano** het podium, wiens boek *De bijzondere woorden van Gioia* – een regelrechte hit in Italië- voor ons jonge publiek een ware ontdekking vormde. Na de pauze was er alle tijd voor de Amerikaanse **Victoria Schwab**, met haar succesvolle *Schemering trilogie* dé grote ster van deze editie van YALFU. Tijdens het interview en de daaropvolgende signeesessie nam zij haar jonge lezerspubliek volledig voor zich in. Een markt met boeken en boekgerelateerde producten en de felbegeerde goodiebag maakten de dag compleet.

Utrechtse literatuurprijzen 2019

In 2019 waren er weer de Utrechtse literatuurprijzen. Naast de jaarlijkse C.C.S. Cronestipendia werd in 2019 ook de driejaarlijkse C.C.S. Crone oeuverprijs uitgereikt. De jury, bestaande uit Daphne de Heer, Enne Koens en Fabian Stolk, kende de oeuverprijs toe aan **Maxim Februari** en de stipendia aan **Jessica van Geel**, **Joep van Helden** en **Kalib Batta**.

In 2019 stelde Het Literatuurhuis tevens een nieuwe internationale ereprijs in: de Belle van Zuylenring. De prijs is bedoeld voor internationale auteurs die schrijven op het raakvlak van literatuur en maatschappij indachtig het gedachtegoed van Belle van Zuylen. De jury, bestaande uit Ilja Klink (bestuur Het Literatuurhuis), Tessa Hagen (programmeur kennis en debat TivoliVredenburg) en Michaël Stoker (directeur ILFU) kende de eerste Belle van Zuylenprijs toe aan de Nigeriaanse schrijfster **Chimamanda Ngozi Adichie**. Voor het ontwerp van de ring schreef de gemeente Utrecht een kunstopdracht uit, waarbij de uiteindelijk opdracht werd toegekend aan **Karin Wichers**. Het kostte enige moeite om de vijf prijswinnaars op dezelfde dag in Utrecht te krijgen voor de uitreikingen, maar dat lukte uiteindelijk op 11 januari 2020 voor een feestelijke bijeenkomst in de voormalige woning van Belle van Zuylen, het schilderachtige Slot Zuylen.

Co-producties en samenwerkingen

In 2019 hebben we weer verschillende programma's georganiseerd in samenwerking met andere partijen. Zo waren er twee film(voor)premières in het Louis Hartlooper Complex waarbij we een inleiding verzorgden: op 14 februari leidde journalist en Baldwin-kenner de film *If Beale Street Could Talk* naar het bekende boek van James Baldwin in en op 5 maart besprak Frans Westerman de film *Another Day of Life* naar het boek van de Poolse schrijver Ryszard Kapuscinski. Op 16 maart werkten we mee aan een programma rond de verschijning van het boek *Klaar* van de 2018 overleden schrijver F. Starik. In samenwerking met de Universiteit Utrecht organiseerden we op 4 juni een lezing van en gesprek met de Duitse romanschrijfster **Julia Trompeter** rond de verschijning van haar boek *Frühling in Utrecht*. Rond de tentoonstelling *Bij ons in de Biblebelt* van Museum Catharijneconvent interviewde Gina van den Berg op 24 augustus **Jan Siebelink** en gaf **Franca Treur** op 31 augustus tweemaal een lezing voor een uitverkochte zaal. Zoals ieder jaar togen we in augustus naar festival Lowlands met dit jaar het tentprogramma *Duizend Dode Dichters* en de Poëziecentrale als doorlopende buitenact.

Incidentele projectsubsidie Letterenfonds

Het Nederlands Letterenfonds heeft voor 2019 en 2020 een aanvullende bijdrage ter beschikking gesteld, specifiek gericht op talentontwikkeling en vernieuwing volgens de beleidsbrief *Cultuur in een open samenleving* van het ministerie van OCW. Wij hebben deze middelen ingezet voor verschillende op jeugd/jongeren en talentontwikkeling gerichte activiteiten in 2019, zoals de organisatie en ontwikkeling van YALFU (young adult literature festival utrecht) 2019 en de uitbreiding van ons cursusprogramma met workshops voor nieuwe doelgroepen. Ook hebben we plannen voor educatieve activiteiten en activiteiten gericht op 'nieuwe doelgroepen' tijdens ILFU 2020 ontwikkeld. Deze plannen zullen we in 2020 tot uitvoering brengen. Tot slot hebben we in het kader van Utrecht Unesco City of Literature een stedelijke visie op leesbevordering en het stimuleren van leesplezier ontwikkeld. De missie van het UUCoL-programma is om het lezen te bevorderen onder álle inwoners van stad en stedelijke regio, ongeacht hun leeftijd, afkomst, achtergrond of woonwijk, in een nauwe samenwerking tussen alle partners en stakeholders in de stad, zowel private als publieke partijen. De visie heeft geleid tot de aanstelling van een coördinator en een bijdrage van de gemeente om de plannen verder te ontwikkelen.

Publiekstrategie en -onderzoek

Het Literatuurhuis voert structureel bij haar activiteiten publieksonderzoek uit. We zien het als een belangrijk middel om te onderzoeken of we onze doelstellingen behalen. In het kader van de transitie naar ILFU hebben we dit onderzoek geïntensiveerd en hebben we nieuwe middelen ingezet die ons ook helpen bij de ontwikkeling van onze activiteiten voorafgaand aan de tweede editie van ILFU. In 2019 hebben we rond activiteiten als Book Talks, YALFU en Nacht van de Poëzie een uitgebreid traject ingezet van enquêtes, interviews en groepsgesprekken. Bij de opzet van het onderzoekstraject hebben we ons laten adviseren door Bureau Anna Elffers, gespecialiseerd in publieksonderzoek en publieksbeleving. Bij de uitwerking en uitvoering van het publieksonderzoek hebben we onder andere samengewerkt met studenten van de Universiteit Utrecht en een stagiaire, die zich in het bijzonder heeft gericht op onze Huisvrienden. In 2020 zullen we dit intensieve onderzoekstraject voortzetten. Een bijdrage van het Nederlands Letterenfonds heeft dit onderzoekstraject mede mogelijk gemaakt.

Internationale prijzen

De geslaagde eerste editie van ILFU in 2018 viel internationaal op: ILFU werd genomineerd voor een 'International Excellence Award' van de gerenommeerde Londen Book Fair in de categorie Beste Literatuurfestival, samen met het Makassar International Writers Festival (Indonesië) en Book Arsenal Literature Festival (Oekraïne). Dat laatste festival won uiteindelijk de prijs. Het ILFU kreeg in 2019 het 'EFFE Label' (Europe for Festivals, Festivals for Europe) van de European Festival Association van de Europese Unie toegekend: "Europe's quality stamp for remarkable arts festivals showing their engagement in the field of the arts, community involvement and international openness."

Resultatenoverzicht 2019

Totaal aantal activiteiten in 2019: 57

Totaal aantal bezoekers in 2019: 19.646

1. bezoekersaantallen

Activiteit	2019	2018
International literature Festival Utrecht	-	
- ILFU - De Nacht van de Poëzie	1.874	1.933
- ILFU – Overig	12.944	19.926
Poetry Slam	1.282	1.191
Externe festivals (Lowlands, KNUS)	1.500	569
Maandelijks programma	250	504
Samenwerkingen	1.632	943
ILFU Academy	169	147
Verhuringen	45	391
Totaal aantal bezoeken	19.646	25.604

Waarvan in 2019: 6.303 betalende bezoekers en 13.393 niet-betalende bezoekers

Waarvan in 2018: 6.404 betalende bezoekers en 19.200 niet-betalende bezoekers

2. Aantal bezoeken website & social media

In 2019 werkten we met verschillende websites: de Nacht van de Poëzie en het NK Poetry Slam hadden een eigen website, op www.hetliteratuurhuis.nl was alle informatie te vinden over het cursusprogramma, de U-slams en samenwerkingsprojecten en de ILFU Book Talks en Book Clubs kregen een plek op de ILFU website. In 2019 hebben we de overgang van al deze verschillende websites naar één ILFU website voorbereid. De overgang is gerealiseerd in februari 2020. In die maand zijn ook alle verschillende social mediakanalen omgezet naar ILFUKanalen.

Daarnaast boden we op website City of Literature een overzicht van alle literaire activiteiten in Utrecht en omgeving, in het Nederlands en Engels. Van alle websites hebben we middels Google Analytics de bezoekerscijfers vastgelegd. Over het geheel genomen zijn de online bezoekcijfers in 2019 lager dan in 2018, met name doordat er in 2018 veel verkeer naar de website van ILFU is gerealiseerd, dat in 2019 door het ontbreken van het festival ontbrak.

2a Unieke bezoekers

Website	2019	2018
www.hetliteratuurhuis.nl	27.117	26.638
www.ilfu.nl	12.658	33.651
www.nachtvandevoezie.nl	10.104	7.954
www.literairemeesters.nl**	-	846
www.poetryslam.nl	8.585	9.002
www.ipoeetry.nl**	-	7.695
www.cityofliterature.nl*	6.939	-
Totaal	65.403	85.786

* cijfers helaas niet bekend

** deze sites worden niet meer actief bijgehouden en zijn in 2019 gearhiveerd en uit de lucht gehaald.

Aantal bezoeken

Website	2019	2018
www.hetliteratuurhuis.nl	36.730	28.844
www.ilfu.nl	16.248	51.679
www.nachtvandevoezie.nl	14.050	11.146
www.literairemeesters.nl**	-	862
www.poetryslam.nl	11.293	11.488
www.ipoeetry.nl**	-	8.459
www.cityofliterature.nl*	8.656	-
Totaal	86.977	112.578

2c Pageviews

Website	2019	2018
www.hetliteratuurhuis.nl	76.086	65.303
www.ilfu.nl	30.378	142.060
www.nachtvandevoezie.nl	36.132	28.998
www.literairemeesters.nl**	-	1.177
www.poetryslam.nl	22.115	30.902
www.ipoeetry.nl**	-	15.818
www.cityofliterature.nl*	16.334	-
Totaal	181.045	284.258

Social Media volgers en abonnees nieuwsbrieven

Aantal volgers	2019	2018

Het Literatuurhuis		
Twitter	4.252	4.164
Facebook	3.901	3.550
Instagram	1.547	1.261
ILFU		
Twitter	589	484
Facebook	2.363	1.958
Instagram	1.097	807
Nacht van de Poëzie		
Facebook	3.937	3.617
NK Poetry Slam		
Facebook	1.954	1.667
City of Literature		
Twitter	703	542
Facebook	805	711
Instagram	545	415
Social media totalen	2019	2018
Facebook	12.960	11.503
Twitter	5.544	5.190
Instagram	3.189	2.481
Abonnees nieuwsbrieven		
Het Literatuurhuis	7.470	6.461
Utrecht Unesco City of Literature	319	280

3. Organisatie

Stichting Het Literatuurhuis onderschrijft de Code Cultural Governance. Er is gekozen voor het bestuur+directie model waarbij de CCG de leidraad vormt bij het bestuurlijke functioneren.

Bestuur en bestuurlijk functioneren

Het bestuur van stichting Het Literatuurhuis bestond in 2019 uit:

De heer Jos Lemaier, voorzitter (tot 1 maart 2020)

De heer Wiljan van den Akker, secretaris (tot 01-09-2019)

De heer Gert van Oort, penningmeester (tot 15 maart 2022)

Mevrouw Rudi Wester, lid (tot 1 maart 2020)

Mevrouw Geneviève Waldmann, lid (tot 1 maart 2020)

Mevrouw Ilja Klink, lid, secretaris (tot 15 maart 2022)

Het bestuur kwam in 2019 vijfmaal bijeen, te weten op 20 februari, 24 april, 26 juni, 11 september en 27 november. Daarnaast was er een extra ingelaste bijeenkomst op 14 maart met als doel het bestuursverslag en jaarrekening 2018 vast te stellen. Van deze vergaderingen zijn verslagen gemaakt waarin de besluiten en actiepunten zijn vastgelegd. Ieder kwartaal worden de actuele cijfers gepresenteerd aan en besproken met het bestuur en worden beslissingen over eventuele bijsturing genomen.

De stichting hanteert in principe een maximale zittingstermijn van 2 x 4 jaar. Stichting Het Literatuurhuis is in 2012 ontstaan uit een fusie van vier bestaande stichtingen, waarbij ieder van deze organisaties een of twee bestuursleden heeft geleverd. Dit betekent dat per 15 maart 2020 alle zittingstermijnen van de oorspronkelijke bestuursleden verlopen zijn. Om de continuïteit te waarborgen heeft de stichting gekozen voor een getrapte en geleidelijke vervanging van het bestuur dat vanaf de oprichting zitting had. Drie bestuursleden van het eerste uur zijn in de afgelopen jaren reeds afgetreden en vervangen en de andere drie zullen dat in de komende periode, voor 31 december 2021, doen. Zo ontstaat ook voor de toekomst een hanteerbaar rooster van aftreden.

Bestuursleden ontvangen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Het bestuur heeft in haar jaarlijkse zelfevaluatie geconstateerd dat het bestuur goed functioneert en grotendeels de juiste kwaliteiten in huis heeft, maar dat een bestuurslid met een bi-culturele achtergrond wordt gemist en dat de werving hiervan grote prioriteit heeft. Ook constateerde het bestuur dat met de groei en professionalisering van de organisatie het bestuur op wat grotere afstand komt te staan dan in de beginjaren, toen het echt een 'hands-on'-bestuur was. Dit is een gezonde ontwikkeling die uiteindelijk mogelijk zal leiden tot een Raad van Toezichtmodel. Vanwege het feit dat de organisatie nog volop in ontwikkeling is zal in ieder geval de komende twee jaar het bestuursmodel gehandhaafd blijven.

Vanwege het vertrek van Wiljan van den Akker per 1 september 2019 heeft het bestuur ook gezocht naar een bestuurslid werkzaam bij de Universiteit Utrecht, vanwege de statutair vastgelegde connectie. Het bestuur is verheugd dat Monique Mourits, directeur communicatie & marketing van de

Universiteit Utrecht, bereid is gevonden om in maart 2020 tot het bestuur toe te treden.

Personeel

In 2019 bestond de staf van Het Literatuurhuis uit gemiddeld 4,7 fte.

Vaste medewerkers in 2018:

Michaël Stoker, directeur & programmering (1,0 fte)

Monique Dirven, zakelijke leiding (0,95)

Akkie Groen, marketing (0,89 fte)

Eline Driest, productie (0,8 fte)

Sophie Kok, productie & programmering (0,8 fte)

Vanaf 1 juni is de June ter Have op tijdelijke basis aan het team toegevoegd als online marketeer voor 0,7fte

Samenvatting resultaten

	2019		2018
Aantal activiteiten	57		93
Aantal bezoekers	19.646		25.604
Aantal unieke website bezoekers	65.403		85.786
Omzet	745.847		815.780
Directe inkomsten	139.006		158.067
Structurele overheidssubsidie	496.964		483.293
incidentele bijdragen fondsen/subsidies	109.877		178.223

Toelichting jaarrekening:

In de jaarrekening zijn de financiële resultaten van Het Literatuurhuis weergegeven volgens Titel 9 boek 2 BW en het Handboek verantwoording Cultuursubsidies instellingen subsidieperiode 2018-2020. Naast de exploitatie van 2019 zijn weergegeven: de herziene begroting uit het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 en de exploitatie 2018.

Algemene observaties bij de financiële resultaten:

Baten

De totale omzet bedroeg in 2019 745.847 euro. Dit is lager dan in 2018, toen de omzet 819.583 bedroeg. Dit was voorzien. In 2018 zorgde de succesvolle organisatie van de eerste editie van het nieuwe ILFU voor een aanzienlijke stijging van het aantal activiteiten, van de inkomsten uit kaartverkoop, van de bijdragen van fondsen en van het aantal bezoekers. Vanwege de keuze om het ILFU vooralsnog als biënnale te organiseren wisten we dat 2019 een ander beeld zou geven. De totale omzet van 745.847 euro en de recette van 122.951 euro (19.646 bezoekers) zijn wel aanzienlijk hoger dan in 2017, het jaar voorafgaand aan het eerste ILFU. Toen behaalden we een omzet van 669.306 euro en een recette van 78.353 euro (14.754 bezoekers). Dit bevestigt nogmaals dat we met ILFU de juiste weg zijn ingeslagen: de vergroting van de naamsbekendheid door ILFU 2018 werkte ook in 2019 door en het ILFU-gerelateerde programma trekt extra bezoekers en levert extra inkomsten op.

Bijdragen

Het bedrag aan incidentele fondsenbijdragen was in 2018 aanzienlijk hoger dan in 2019 en dit is uiteraard een direct resultaat van ILFU 2018, waarvoor de fondsenwerving zeer succesvol was. In 2019 waren er minder activiteiten die zich leenden voor fondsenwerving. Ook is in 2019 reeds gestart met de fondsenwerving voor ILFU 2020, en is het bij veel fondsen niet mogelijk om meerdere aanvragen in hetzelfde jaar in te dienen of tegelijkertijd te hebben lopen. Voor 2019 zijn wel bijdragen gerealiseerd voor de Nacht van de Poëzie en YALFU. Het Nederlands Letterenfonds heeft incidentele bijdragen ter beschikking gesteld voor publieksonderzoek, vernieuwing en talentontwikkeling. De gemeente Utrecht verleende een incidentele bijdrage voor de uitwerking van de regionale leesbevorderingsstrategie in het kader van Utrecht Unesco City of Literature. Deze bijdrage bedraagt 48.000 euro per jaar voor 2019 en 2020. Aangezien deze in de tweede helft van 2019 is verleend, is in 2019 nog niet het gehele bedrag voor dit jaar besteed. Samen met coördinator Erlijn Mulder is een bestedingsbegroting ontwikkeld die inzage geeft hoe het resterende bedrag in de jaren 2020 en 2021 besteed zal worden.

Directe inkomsten

In 2019 werd een bedrag van 184.883 euro aan eigen inkomsten gerealiseerd; de totale recette bedroeg 122.951 euro en de directe inkomsten 139.006 euro. Hoewel deze bedragen in het 'ILFU-jaar' 2018 met 158.067 euro aan directe inkomsten en 132.187 euro aan recettes hoger

waren zijn wij toch zeer tevreden met dit resultaat omdat, zoals hierboven al gezegd, de cijfers ten opzichte van 2017 een sterke groei laten zien.

Huisvrienden

Eind 2019 hadden we 90 huisvrienden die een totaalbedrag van 3.298 euro doneerden. Dit is een sterke daling ten opzichte van 2018, toen we 152 huisvrienden hadden. Dat betrof een sterke groei die met name te danken was aan alle publiciteit en activiteiten rond het nieuwe ILFU. We hebben deze groei niet vast weten te houden. Daarbij moet wel gezegd worden dat we daar ook bewust (nog) niet op hebben ingezet. Door de nieuwe focus op activiteiten rond het 'merk' ILFU was een herziening van het donateursprogramma en de -administratie noodzakelijk. In 2019 hebben we daarom gewerkt aan een herziening van het vriendenlidmaatschap. In de eerste helft van 2020 wordt het nieuwe vriendenlidmaatschap geïmplementeerd.

Structurele overheidssubsidie

Voor de beleidsperiode 2017-2020 kenden de drie overheden in totaal 465.000 euro per jaar toe (inclusief indexering: 496.964 euro).

Lasten

De lasten waren in 2019 lager dan in 2018; 711.132 euro dit jaar tegenover 844.745 euro vorig jaar. Dit heeft uiteraard te maken met het feit dat in 2019, in tegenstelling tot 2018, geen festival plaatsvond.

De personeelslasten zijn hoger dan voorgaande jaren. Dit komt voort uit het feit dat in de loop van 2018 gekozen is voor versteviging van het team in de vorm van een ervaren marketingmanager en zakelijk leider, en door salariscorrecties in het kader van fair practice.

Resultaat

Baten en lasten waren in 2019 redelijk in balans.

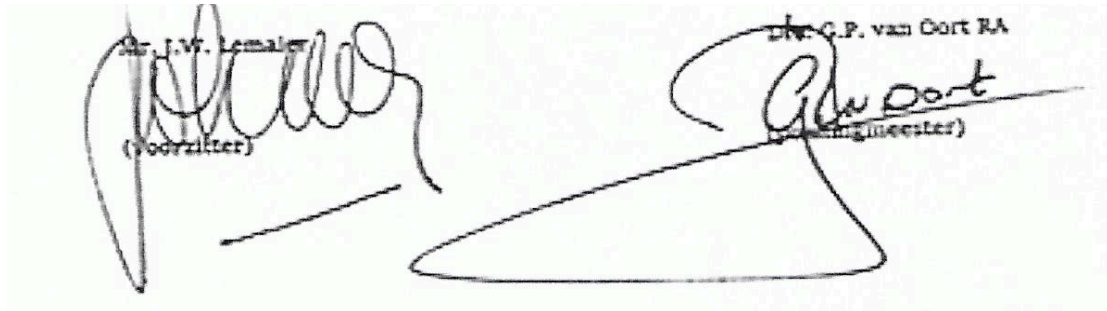
De bestemmingsreserve voor de vernieuwing van de website neemt af met 6.632,-

Het positieve resultaat komt voor een bedrag van 30.000,- ten goede aan een bestemmingsreserve ILFU 2020. Dit sluit aan bij afspraken met de provincie Utrecht en het Nederlands Letterenfonds. De structurele bijdrage van de provincie Utrecht is specifiek toegekend voor het festival. De subsidievoorwaarden geven ruimte om het jaarlijkse bedrag van 30.000 al naar gelang de omstandigheden over de jaren te spreiden.

Met het Nederlands Letterenfonds is afgesproken dat we van de incidentele bijdrage van 34.000,- voor zowel 2019 en 2020 25.000 in 2019 besteden en 43.000 in 2020.

De algemene reserve neemt toe met 11.347,-.

Utrecht, maart 2020

Mr. J.W. Lemmer
(voorzitter)

Mr. G.P. van Dort RA
(bestuurder)